

Változtatás átvezetésére

kötelezett példány:

nem kötelezett példány:

Példány sorszám:

Fogászati asszisztens feladatai intraorális röntgenfelvételek készítésekor MP 019.ST

Készítette: Varga Emese
röntgen asszisztens

Átvizsgálta: Varga Emese
Röntgen vezető asszisztens

Csege Ibolya
MIB vezető

Jóváhagyta: Dr. Bágyi Kinga
A Fogorvostudományi Kar dékánja

M ó d o s í t á s o k

Sorszáma	Dátuma	Leírása
1	2010. 05. 30	A protokoll teljes körű aktualizálása
2	2016.05.23	A protokoll teljes körű aktualizálása
3	2018.05.17	A protokoll teljes körű aktualizálása
4	2019.11.18	előlap módosítás, 13
5	2021.10.26.	4.; 5.;

1. Fogászati (dentális)radiográfia célja: egyes fogak, azok szájüregi részének és periapikális terének, a környező fogágnak, a teljes fogazatnak, az állcsontoknak és egyéb képleteknek (arcüreg, állkapocsízület) vizsgálata

2. Intraorális érzékelők

XIOS XG Select digitális szenzor

Jellemzői: CsI szcintillátort használó digitális szenzor, a szenzort fehér műanyag tok burkolja

Fajtái: 1-es méret: 25,3 x 38,4 x 6,7 mm

2-es méret . 31,2 x 43,9 x 6,7 mm

3. Alsó és felső fogak periapikális felvételei

Fej elhelyezése:

- felső fogagnál: felső fogsor rágósíkja vízszintes legyen (tragus-orrszárny vonal), ehhez a beteg a fejét előrehajtja

-alsó fogagnál: alsó fogsor rágósíkja vízszintes legyen (tragus-szájzug vonal),ehhez a beteg a fejét hátrahajtja

Szenzor elhelyezése:

- metsző- és szemfogagnál: állítva

- kis és nagyörlőknél: fektetve

A szenzor a koronák occlusális felszínét 5 mm-rel érje túl.

Rögzítése a szájban – ujjal, illetve a gyártó által mellékelt szenzortartóval

Tubus beállítása:

4. Szögfelező technika:

Cyeszinszki-féle izometriás szabály szerint – szögfelezős technika.

A fősugár a fog és a film síkja közötti szög felezőjére merőleges.

A készülő kép izometriás (torzításmentes).A beteg az ujjával tartja meg a szenzort.

Beállítás:

vertikális irányban . a fősugár vízszintessel bezárt szöge, lásd 4.1. pont

horizontális irányban:

orthoradiális irány (koronafelvételeknél): a fősugár a foghoz tartozó fogív érintőjére merőleges, illetve a fogak approximális felszínével párhuzamos

excentrikus (mesio-disto) irány (két vagy több gyökércsatorna esetén) : a fősugár az orthoradiális iránnyal mesiális vagy distális irányban szöget zár be

4.1. Beállítási szögek orthoradiális felvételnél-tubuscúcpontok

Felső fogak

Középső metszők: + 40° (orrüreg alsó harmadának felső szélénél)

Oldalsó metszők: + 40° (orrszárny mellett)

Szemfogak: + 45° (szemfog irányába)

Kisórlók: +30°(tragus-orrszárny vonalon)

Nagyórlók: +20°(tragus- orrszárny vonalon)

Alsó fogak

Középső metszők: - 15° (állcsúcson)

Oldalsó metszők: -15° (állcsúcson)

Szemfogak: - 20° (szemfog irányába)

Kisórlók: -10° (állkapocs fölött 1cm magasan)

Nagyórlók: -5° (állkapocs fölött 1cm magasan)

4.2. Röntgen status készítése

Minden fogról, és fogatlan területről periapikális felvétel készül

Felvételszám: 10-14 db

Felvételek sorrendje: a jobb felső nagyórlóktól kezdődően az óramutató járásával megegyező irányban

Indikációk:

- caries
- paradonthopathiak
- fogpótlás készítése előtt
- kezelési terv felállításához
- gócbetegségek vizsgálatához

5. Párhuzamos technikával készülő felvételek

A szenzor síkja a fog hossz tengelyével párhuzamos,
a fősugár a szenzorra és a fogra merőleges, a készülő kép izometriás.

5.1. Párhuzamos technika előnyei

- minimálissá teszi a fog alaki torzulását
- csekély a geometriai nagyítás és az életlenség
- pontos beállítás, hibalehetőségek minimálisra csökkentése
- bármilyen testhelyzetben elvégezhető
- nagymértékben csökken a beteg, ill. a személyzet sugárterhelése

5.2. Beállítási szögek párhuzamos technikával készülő felvételeknél

5.3.

Felső fogak:

Metszőfogak: $+10^\circ$

Szemfogak: $+55^\circ$

Kisörlők: $+45^\circ$

Nagyörlők: $+35^\circ$

Alsó fogak:

Metszők: 0°

Szemfog -20°

Kisörlők -10°

Nagyörlők: -5°

6. Koronafelvételek (Bitewing /szárnyas felvétel)

Aproximális cariesek kimutatására szolgál. Speciális szenzortartó szerkezettel készül, melynek erre kialakított részére a beteg ráharap, ezzel rögzíti a tartószerkezetet a szájban.

A felvételen az antagonista felső és alsó fogak koronai része ábrázolódik. A fősugar iránya orthoradiális.

6.4.

Beállítási szögek koronafelvételek esetén:

Alsó és felső fogak : $+5^\circ$ és $+10^\circ$ között

7. Gyermekek fogfelvételei

A gyermekek felvételeihez a kisebb méretű szenzort használjuk. A felvétel elkészítésében szükség esetén a gyermek kísérője segédkezik: kisebb gyermeknél a gyermeket ölbe veszi, és egyik kezével lefogja, másik kezével megtartja az érzékelőt a gyermek szájában. Nagyobb gyermekek esetén elegendő az érzékelő megtartásában segédkezni.

A gyermekek felvételeinek készítésekor maximális türelemmel és határozottsággal kell eljárni. A felvétel elkészítésében segítő kísérőre ólomgumi védőmellényt adunk. A röntgenasszisztensnek sugárvédelmi szempontok miatt nem szabad segédkeznie ebben a műveletben.

8. A felvétel kidolgozása

A felvételek digitális szenzor használatával készülnek, a szenzor az érzékelt jelet a számítógépnek továbbítja, amit az digitális képpé alakít.

9. Az intraorális röntgenfelvételek dokumentációja

A páciensek a kar orvosai által kitöltött röntgen vizsgálatkérőlappal érkeznek, amin a kért felvételek szerepelnek. A páciens adatait a röntgennaplóban és a számítógépben regisztráljuk. Az elkészült röntgenfelvételeket a számítógép elmenti és tárolja.

10. A páciensek védelme:

Ionizáló sugárzással szemben:

A röntgensugárzás ionizáló sugárzás, mely a szervezetre biológiai hatással van.

Mindegyik páciens védeni kell, hogy a beteget érő sugárterhelés az ésszerűen elérhető legalacsonyabb legyen. Ehhez a páciensre pajzsmirigy-védő gallérral ellátott ólomgumi védőkötényt adunk.

A felvételek készítésekor lehetőleg párhuzamos technikát alkalmazunk.

Terhes nőt a terhesség első 3 hetében tilos röntgensugárzásnak kitenni, és a terhesség 3. hónapjáig lehetőleg kerülni kell a röntgenfelvételek készítését.

Fertőzésekkel szemben:

A felvételek készítésekor az asszisztens gumikesztyűt és szájmaszkot visel. Az intraorális érzékelőre eldobható műanyagzacskó kerül, melyet minden beteg után cserélni kell.

Az ólomkötényt, a röntgenkészüléket és a széket minden beteg után fertőtlenítyük.

11. A röntgenező védelme:

A felvétel exponálásakor az asszisztens a felvételező helyiségen kívül tartózkodik, az exponálást ólomárnyékolású fal és ajtó mögül végzi, a páciens ólomüveg ablakon át tartja szemmel.

A felvételező a felvétel beállításakor gumikesztyűt és szájmaszkot visel.

12. Az asszisztens feladatai intraorális röntgenfelvételek készítésekor

Az asszisztens a beteget behívja a felvételező helyiségbe, leülteti, és feladja rá az ólomkötényt. A beteget a számítógépes adatbázisból kikeresi, a röntgenprogramot felvétel fogadására kész állapotba hozza. Ezután gumikesztyűt és szájmaszkot vesz magára. Az

---

érzékelőre egyszer használatos nyolttasakat húz. A beteget megkéri, hogy a felvételhez kívánt módon helyezze a szájába az érzékelőt, és ott tartsa meg, vagy óvatosan zárja rá a fogsorát a röntgenmező-behatárolóra. Ezután a tubust a megfelelő helyzetbe hozza, a fali panelen kiválasztja a betegnek és a fognak megfelelő felvételi beállítást. Az asszisztens a felvételező helyiséget elhagyja, az exponálást elvégzi. A számítógépen megjelenő képet elmenti, a beteg adatlapjából kilép. Ezután a beteget a székből kiszállítja, majd a röntgenkészüléket, az ólomkötényt és a széket felületfertőtlenítővel áttörli.

13. Digitális röntgentechnika alkalmazása a DE Fogorvostudományi Karon

2012 márciusától a Fogorvostudományi Karon a röntgenfelvételek csak digitális rendszer alkalmazásával készülnek, a digitális érzékelőről a képi információ közvetlenül a számítógépre kerül.

A digitális technika előnyei:

- nincs filmfelhasználás
- nincs filmkidolgozás
- a hagyományos, filmalapú technológiánál környezetbarátabb
- a felvételek digitálisan nagyíthatóak
- a felvételek tárolása digitálisan, a Kar számítógépes adatbankjában történik, a kezelőkből a teljes képadatbázis hozzáférhető

14. Felhasznált irodalom

Dr. Orosz Mihály: Fogászati asszisztensek és dentálhigiénikusok könyve

Dr Ferenczi Károly: Fogászati röntgenológia

Martonffy Katalin: Fogászati radiológia